

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Із часом, у період Римської імперії, з'являються законодавчі акти, які впорядковували діяльність представників адвокатської професії. Серед них: 1) встановлення критеріїв до освіти й моральної репутації адвокатів; 2) заборона на введення клієнта в оману або на отримання надмірної винагороди; 3) формування етичних стандартів професійної діяльності.

Таким чином, період стародавніх часів є яскравим прикладом започаткування інституту адвокатури як елементу правової системи, який у подальші століття зазнав розвитку та розквіту.

Список використаної літератури

1. Історія адвокатури. Адвокатура Вінниччини. URL: <https://osav.vn.ua/wp-content/uploads/2021/09/Історія-адвокатури.pdf>
2. Цицерон коротка біографія. URL: <https://dovidka.biz.ua/tsitseron-korotka-biografiya/>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Кіндей Ю. О.

студентка 1-го курсу факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ АДВОКАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Адвокатура є фундаментальною інституцією правової держави, що забезпечує реалізацію принципу верховенства права та гарантує кожній особі право на правничу допомогу. Її статус і функції визначено на конституційному рівні та у профільному законодавстві. Відповідно до статті 59 Конституції України, кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

У період воєнного стану, встановленого законом України «Про правовий режим воєнного стану», роль адвокатури є особливою, оскільки обмеження окремих прав і свобод не скасовує права на захист.

За результатами більше ніж трьох років війни можна з впевненістю зазначити, що в умовах воєнного стану адвокатура продовжує забезпечувати ефективний захист прав і свобод людини та виконувати функцію посередника між особою і державою. Утім, в сучасних умо-

вах адвокатура функціонує в умовах підвищеної правової, організаційної і психологічної напруги. Розглянемо деякі виклики з якими наразі зустрічаються адвокати.

1. Збільшення обсягу справ пов'язаних з порушенням соціальних і трудових прав осіб, питаннями мобілізації, відшкодуванням шкоди, завданої збройними діями, визначенням статусу військовослужбовців, полонених і зниклих безвісти. Значна частина проваджень пов'язана з воєнними злочинами, порушенням міжнародного гуманітарного права, майнових прав цивільного населення.

2. Необхідність у спеціалізації та підвищенні кваліфікації адвокатів у напрямку військового права, адже адвокати надають допомогу військовослужбовцям, військовополоненим та постраждалим в наслідок війни цивільним особам.

3. Здійснення професійної діяльності в умовах безпекових загроз та обмеження професійної діяльності. Крім того, залишились актуальними і такі проблеми, які існували до запровадження воєнного стану, а саме — перешкоджання адвокатській діяльності, незаконні обшуки, втручання в професійну таємницю.

На нашу думку, згадані виклики воєнного часу актуалізували питання саморегуляції, спеціалізації та етичної відповідальності адвокатів, а також потребу у створенні системної державної політики підтримки адвокатури в умовах збройного конфлікту.

Зазначимо, що в умовах воєнного стану першочергового значення для забезпечення доступу до правосуддя набула система безоплатної правничої допомоги (надалі — БПД). Вона гарантує реалізацію конституційного права на правничу допомогу для осіб у вразливому становищі: військовослужбовців, членів їхніх сімей, внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від бойових дій, інших громадян, які потребують державного захисту.

Вкрай позитивно, що наразі система безоплатної правничої допомоги діє у партнерстві з міжнародними організаціями: Програмою розвитку ООН (UNDP), Міжнародною організацією з міграції (IOM), Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (OSCE/ODIHR). Міжнародна підтримка сприяє підвищенню інституційної спроможності системи БПД, професійній підготовці адвокатів та розширенню географії надання правової допомоги.

В умовах воєнного стану особливого значення набула подальша цифровізація адвокатури. Водночас, цифровізація спричиняє нові ризики: можливість порушення конфіденційності адвокатських комунікацій; несанкціонований доступ до електронних матеріалів; труднощі автентифікації учасників процесу та збереження цифрових доказів, що потребує оновлення етичних стандартів діяльності

адвокатів, зокрема в роботі з персональними даними (відповідно до GDPR і національного законодавства); у публічній комунікації; при використанні штучного інтелекту.

Отже, адвокатура в умовах воєнного стану виконує роль інституції довіри, що забезпечує правову стабільність, верховенство права, доступ до правосуддя та дотримання процесуальних прав. Адвокати надають правничу допомогу в справах, пов'язаних із соціальними гарантіями, статусом військовослужбовців, воєнними злочинами, захистом цивільного населення, компенсаціями та відновленням прав постраждалих. Подальшими перспективи її розвитку вважаємо: 1) посилення гарантій незалежності адвоката; 2) цифрову модернізацію системи БПД; 3) розвиток освітніх програм з міжнародного гуманітарного права; 4) співпрацю з міжнародними організаціями для документування воєнних злочинів.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Нестерчук Лілія Петрівна**

Маркасова Л. В.

студентка 2-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Адвокатура як незалежний інститут громадянського суспільства відіграє ключову роль у забезпеченні реалізації конституційного права на захист від кримінального обвинувачення та надання інших видів правничої допомоги. Подальший розвиток адвокатури України безпосередньо пов'язаний із євроінтеграцією України, адже надання нашій державі статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу обумовлює відповідність національного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність європейським стандартам в цій сфері.

Наукові дослідження вказують на наявність низки прогалин у чинному законодавстві, зокрема у питаннях забезпечення незалежності адвокатури, належного виконання адвокатських запитів, дотримання гарантій діяльності адвоката та впровадження європейських стандартів у практику [1; 2]. Актуальними також залишаються питання порушення гарантій адвокатської таємниці, загроз безпеці, честі та

Секція 2
ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Мінченко Р. М.

Допомога правова чи правнича: теоретична дискусія
та законодавство 307

Кравченко М. О.

Функціонування адвокатури в умовах воєнного стану як один
із етапів розвитку цього інституту 311

Бабенко В. А.

Діяльність адвокатури в умовах воєнного стану 313

Бикова С. А.

Деякі аспекти функціонування адвокатури в умовах воєнного
стану 315

Виходець О. О.

Становлення професійної адвокатури на українських землях
у добу Великого князівства Литовського 317

Желейко М. С., Повх Х. В.

Інститут представництва та захисту прав людини у суді
у Стародавньому Світі 320

Кіндеї Ю. О.

Роль адвокатури в умовах воєнного стану: виклики
та перспективи 322

Маркасова Л. В.

Здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану
в Україні 324

Собакар В. О., Ратнер Д. С.

Роль адвокатури з найдавніших часів по сьогодення 326

Секція 3
РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
АДВОКАТІВ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ
АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Джабурія О. О.

Основні питання діяльності ради адвокатів Одеської області
на сучасному етапі 329